

Sygn. akt V CSK 545/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa E. N.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej "O."

w N.

o uchylenie uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 23 lipca 2014 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 27 czerwca 2013 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę
do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu,
pozostawiając temu Sądowi
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w O. wyrokiem z dnia 28 grudnia 2012 r. oddalił powództwo E. N. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko-Własnościowej „O.” w N. o uchylenie uchwały rady nadzorczej.

Z ustaleń wynika, że w dniu 23 kwietnia 2012 r. rada nadzorcza pozwanej spółdzielni podjęła uchwałą nr 117/2012, którą wykluczyła powódkę z grona członków. W uzasadnieniu jako powód wykluczenia wskazano „m.in.: nierespektowanie decyzji władz spółdzielni, nieskorzystanie ze statutowego prawa żądania zwołania walnego zgromadzenia zgodnie z § 37 ust. 3 pkt 2 statutu, występowanie bezpośrednio i pisemnie wobec instytucji zewnętrznych i osób trzecich, podając się za władze Spółdzielni, spowodowanie powstania dodatkowych, niezaplanowanych kosztów ogólnych Spółdzielni,” a nadto, że „podstawą i motywem działania powódki było nie dobro Spółdzielni, a partykularne interesy części mieszkańców budynku mieszkalnego przy ul. G. [...], tj. przeniesienie na nich „za darmo” prawa własności lokali, czym działali oni w zamiarze spowodowania bardzo dużej szkody finansowej w Spółdzielni”. O treści uchwały powódka została powiadomiona pismem zarządu z dnia 7 maja 2012 r. W piśmie tym zarząd wskazał zarzuty, jakie stawiał powódce wnosząc o jej wykluczenie. Sąd Okręgowy szczegółowo analizował postępowanie powódki i uznał, że zaistniały podstawy do wykluczenia jej ze spółdzielni. Powódka bowiem, razem z innymi osobami, doprowadziła do przeprowadzenia walnego zgromadzenia członków spółdzielni, pomimo odwołania go przez zarząd. Na zebraniu tym wybrano nowe władze, podjęto szereg uchwał. Spowodowało to powstanie „dwuwładzy” w spółdzielni, konieczność występowania przez pozwaną z pozwami o uchylenie uchwał podjętych przez nielegalnie przeprowadzone walne zgromadzenie, konieczność ponoszenia związanych z tym kosztów, a także usuwania skutków występowania przez powódkę w imieniu władz spółdzielni wobec osób trzecich. Sąd Okręgowy wskazał, że uzasadnienie zaskarżonej przez powódkę uchwały rady nadzorczej budzi zastrzeżenia, bowiem nie wynika z niego w sposób jednoznaczny i konkretny przyczyna, która sprawiła, że w stosunku do powódki wyciągnięto aż tak daleko idące konsekwencje. Użycie zwrotu

„z powodu, między innymi” sugeruje, iż podana lista zarzutów nie jest kompletna. Sformułowanie samych zarzutów budzi wątpliwości i jest bardzo ogólnikowe. Pomimo tego uznał, że przyczyny, dla których powódka została wykluczona ze spółdzielni, są jasne i były znane zarówno powódce jak i członkom rady nadzorczej, a ponadto potwierdziły się w toku postępowania sądowego.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 27 czerwca 2013 r. oddalił apelację powódki od powyższego wyroku, przyjmując za własne ustalenia faktyczne i dzieląc ocenę prawną. Sąd ten, analizując dopuszczalność wykluczenia powódki ze spółdzielni, podzielił stanowisko o wystarczającym stopniu precyzji zaskarżonej uchwały, jakkolwiek poddał krytyce sam zapis uchwały, pozwalający na przypuszczenie, że podane w nim podstawy wykluczenia miały charakter jedynie przykładowy (na co wskazywać miało sformułowanie „z powodu między innymi”). Konsekwencją zredagowania spornej uchwały w sposób wskazujący na niepełne (przykładowe) wyliczenie podstaw wykluczenia nie była jednak jej nieważność, lecz powstanie stanu, w którym kontroli podstaw wykluczenia mogły zostać poddane jedynie te zachowania, które zostały wymienione w zaskarżonej uchwale. Za wystarczające Sąd uznał zbiorcze zakwalifikowanie zachowań i wypowiedzi powódki i posłużenie się ogólnym opisem. Zaskarżona uchwała spełniała, zdaniem Sądu, kryteria redakcji określone w art. 24 § 5 zd. 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r.- Prawo spółdzielcze, a zachowanie powódki oznaczało nierespektowanie decyzji władz spółdzielni i należało je ocenić jako świadome działanie na jej szkodę i wbrew jej interesom, co stwarzało podstawę do wykluczenia na podstawie § 19 pkt 1 statutu pozwanej. Sąd Apelacyjny uznał w konsekwencji, że Sąd Okręgowy nie naruszył art. 24 § 2, art. 24 § 6 pkt 2, art. 39 § 1 i art. 42 § 2 oraz art. 42 § 3 ustawy- Prawo spółdzielcze, co skutkowało zaaprobowaniem poglądu o braku podstaw do wzruszenia zaskarżonej uchwały.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniosła powódka, zaskarżając go w całości i opierając skargę kasacyjną na obydwu podstawach uregulowanych w art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach pierwszej podstawy skargi kasacyjnej skarżąca zarzuciła naruszenie art. 24 § 2, 5, 6 pkt 2 oraz art. 39 § 1 i art. 42 § 2 i 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r.- Prawo spółdzielcze (t. j.: Dz. U. z 2003 r., nr 188, poz. 1848 z późn. zm.; dalej: pr. spółdz.). W ramach drugiej

podstawy - naruszenie art. 379 pkt 2 k.p.c. oraz art. 89 § 1 k.p.c. i art. 97 § 1 i 2 k.p.c., polegające na nieuznaniu nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji, mimo że radca prawny J. S. nie był należycie umocowany do działania w imieniu strony pozwanej w okresie od dnia 25 czerwca 2012 r. do września 2012 r. oraz art. 386 § 4 k.p.c., poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że brak rozpoznania istoty zarzutu powódki dotyczącego przekroczenia przez pozwaną spółdzielnię terminu do doręczenia uzasadnienia uchwały o wykluczeniu może się ostać, ponieważ zaskarżony wyrok w całości poddawał się kontroli instancyjnej. W konkluzji skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez stwierdzenie nieważności lub uchylenie uchwały, ewentualnie o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podnoszony w ramach drugiej podstawy kasacyjnej zarzut nieważności postępowania nie może odnieść skutku, bowiem skarga kasacyjna przysługuje wyłącznie od wyroków sądu odwoławczego i podnoszone w niej zarzuty muszą odnosić się do tego etapu postępowania. W toku postępowania przez Sądem Apelacyjnym nieważność postępowania nie miała miejsca. Niezależnie od tego, brak umocowania w pewny okresie pełnomocnika pozwanego przez Sądem Okręgowym został sanowany w toku dalszego postępowania, zatem nie zaistniały podstawy do uznania nieważności postępowania. Wbrew też dalszym zarzutom natury procesowej, Sąd Apelacyjny odniósł się do podniesionego w apelacji zarzutu braku doręczenia skarżącej uzasadnienia uchwały o wykluczeniu i przekroczenia terminu. Kwestia zaś trafności oceny tego zarzutu należy do sfery prawa materialnego.

Odnosząc się do zarzutów podnoszonych w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej należy zwrócić uwagę na następujące kwestie.

Zgodnie z art. 24 § 2 pr. spółdz., wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić, jeżeli z jego winy umyślnej albo rażącego niedbalstwa dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu lub

dobrymi obyczajami. Jak wynika z § 5 tego przepisu, organ, który podjął uchwałę w sprawie wykluczenia, ma obowiązek zawiadomić członka na piśmie wraz z uzasadnieniem w terminie dwóch tygodni od dnia podjęcia uchwały. Uzasadnienie powinno w szczególności przedstawiać motywy, którymi kierował się organ spółdzielni uznając, że zachowanie członka wyczerpuje przesłanki wykluczenia. Z ustaleń wynika, wbrew ocenie Sądu Apelacyjnego, że uchwała Rady Nadzorczej nie została skarżącej doręczona. O treści uchwały powiadomił ją bowiem zarząd. Już tylko z tego powodu zaskarżony wyrok nie może się ostać, z naruszeniem bowiem przytoczonego przepisu Sąd Apelacyjny uznał, że uzasadnienie uchwały rady nadzorczej o wykluczeniu członka może pochodzić od zarządu i przez zarząd może być doręczone. Sąd Apelacyjny przeoczył ponadto, że w zawiadomieniu o treści uchwały, wystosowanym przez zarząd i doręczonym powódce, nie przedstawiono w istocie przyjętych przez radę nadzorczą powodów wykluczenia, a jedynie podstawy wykluczenia, jakie zarząd wskazał w złożonym przez siebie do rady nadzorczej wniosku o wykluczenie powódki. Nie można zatem uznać, że wymogi określone w art. 24 § 5 pr. spółdz. zostały dochowane. Nie można też uznać, że uzasadnienie uchwały rady nadzorczej zostało sporządzone w sposób odpowiadający tym wymogom i umożliwiającą sądową kontrolę legalności uchwały. Uzasadnienie to jest ogólnikowe, wskazuje przykładowe podstawy wykluczenia, ujęte w sposób bardzo ogólny, nie pozwalający na ich konkretyzację. Podstawy wykluczenia muszą zostać ujęte w sposób niepozostawiający wątpliwości jakie zachowania stanowiły, w ocenie wykluczającego organu, zawinione naruszenie obowiązków członka spółdzielni. Przyczyny wykluczenia członka muszą zatem być w uzasadnieniu uchwały podane w sposób konkretny. Nie jest wystarczające, wbrew ocenie Sądu Apelacyjnego, wskazanie jako przyczyny wykluczenia „nierespektowanie decyzji władz spółdzielni” bez określenia, o jakie decyzje chodzi i na czym polegało ich nierespektowanie, czy też „występowanie bezpośrednio i pisemnie wobec instytucji zewnętrznych i osób trzecich, podając się za władze spółdzielni”, bez wskazania, o jakie wystąpienia, o jakie instytucje czy osoby trzecie chodzi. Wypełnienie tych ogólnych podstaw treścią nie może następować dopiero w toku postępowania przed sądem i to niezależnie od tego, czy konkretne powody wykluczenia przedstawiano powódce na posiedzeniu rady

nadzorczej. Postępowanie o uchylenie lub stwierdzenie nieważności uchwały o wykluczeniu członka ze spółdzielni nie może sprowadzać się do ustalenia przebiegu posiedzenia organu, który taką uchwałę podjął. Celem tego postępowania jest wyjaśnienie, jakie zachowanie członka spółdzielni, określone konkretnie w uzasadnieniu uchwały, stanowiło podstawę wykluczenia ze spółdzielni, czy takie zachowanie rzeczywiście miało miejsce i odpowiada przesłankom określonym w art. 24 § 2 pr. spółdz. Nie może ulegać wątpliwości, że uchwała rady nadzorczej, podlegająca w sprawie ocenie, takim wymogom nie odpowiada, co nakazuje uznać zasadność podnoszonych w skardze kasacyjnej zarzutów. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba odnoszenia się do pozostałych zarzutów naruszenia prawa materialnego, w tym do kwestii zachowania terminu do doręczenia skarżącej uchwały o wykluczeniu, czy dotyczących ważności walnego zgromadzenia członków spółdzielni bądź możliwości jego odwołania.

Niezależnie od powyższego należy zwrócić uwagę, że ten sam Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 13 czerwca 2013 r., zmieniając wyrok Sądu Okręgowego, uwzględnił analogiczne powództwo E.S. i uchylił, podjętą tego samego dnia i sformułowaną w taki sam sposób, uchwałę rady nadzorczej wykluczającą go ze spółdzielni. Wydany w innej sprawie prawomocny wyrok nie wiąże oczywiście sądu, nie służy jednak autorytetowi wymiaru sprawiedliwości sytuacja, w której w odstępie dwóch tygodni w tym samym sądzie zapadają rozbieżne wyroki, wydane w takim samym stanie faktycznym i prawnym, bez wyjaśnienia przyczyn tej rozbieżności.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c.